

Mongolian Terminological System in the Sphere of Publishing

Davaanyam Undraa, Damdinsuren Dugerjav, Oyunchimeg Sterenbadam

In this article we have attempted to introduce the Mongolian Terminological System in the sphere of Publishing and to make an analysis on New Term Formation in the sphere of printing technology.

Introduction

Tremendous changes occurred during the final decades in all spheres of social life in Mongolia. An increasing number of new terms have been introduced into Mongolian vocabulary. Reflecting reality, the language is becoming more informative. At the same time the number of new words is increasing, following in the scientific and technological development in direct proportion.

The topics of this research are the new terms and words connected to the publishing industry and technology. Analysis shows that the lexis related to the sphere of publishing is quite versatile because of the complicated industrial processes, new technics and technology.

The highly scientific and technological level of the industry and introducing new equipments and technology enrich the Mongolian with new terms, professional words and speech formulas relating to the names of different printing products, the industrial processes and machinery.

Terms and New Publishing Terminological System

Scientists don't have an integrated opinion about the nature of terms. Most linguistics share the following idea: terms present a group of words that is much more different from literary language and there are binary opposites term-unterm.

G.O. Vinocur and other linguistics note the nominativity of term. 'Terms are not special words, but they are only words having a special function', wrote G.O. Vinocur.

There is an important idea that was put forward by academician V.V.Vinogradov. He paid special attention to the function of a definition as the main peculiarity of various terms. As an ordinary word the term doesn't name a conception, the conception is attributed to the word.

The second important peculiarity of terms is that they are articles of a definite system. The

systematic characteristic of terms and the strict inner relevance of terminology are the major attributes of this category of words.

Term is such a unit of appellatives of specific science that attributes definite conception and in accordance with other appellatives forms a terminological system. Terms of printing terminological system are considered as "new" chronologically and connected with periods of economical and scientific changes.

New Mongolian printing terminological system is comparatively young. Its main component has been formed during the final two decades of political and economical reform and technical development.

Modern terminology of printing is connected closely with the introduction of new progressive techniques and technology especially in pre-press, digital printing, operative printing, printing on demand, electronic books, information, communication that are introduced into the Mongolian printing system. It is important to note such new specific terms of digital processing of information; Workflow-System, Jobticket, MIS, CIP3, PJTF, Server, Content Management System, CAD, Photoshop, PCS, ZIP, PS, Indesign and others that have an extreme need to get a Mongolian version of translation or an explanation in Mongolian.

Terminological system has following peculiarities; it has a big number of active borrowed words and combination of words over terms that consists of one-word terms.

In the mongolian language there is a profound semantics success. First of all there took place the general democracy of terms that had been used by only specialists and now they are familiar to the mass of people of different ages and social status.

Borrowed words

Borrowing is the most productive method of filling of new Mongolian printing technological vo-

cabulary. Most borrowed words consists of English, German and Russian. Borrowed terminological lexis is classified on the formal principle of proximity, prototype of literal borrowing and transformation.

Literal borrowings give analyses in accordance with borrowing methods of classification. For example, terms of transliteracy: (anod-анод, aerograph-аэрограф, index-индекс, gel-гель, декель-декель, diagram-диаграм).

Terms of transfoneme: apparatus-аппарат, cheque-чек, vaseline-вазелин, stereotype-стереотип, heliography-хелиграф, glycerine-глицерин, diapositive-диапозитив, duct roller-дуктор, calendar-календр, moire-муар.

Transformed borrowings are presented by exchanging different suffixes from English and Russian. In this case the borrowing process and derivation of new printing terms can be proceeded simultaneously with the process of lexicalization and suffixation.

Term Formation Methods

The most active method is a morphological method of term formation. Morphological elements of a word determine their position in the terminological system, assist users in finding exact meaning of terms, in interpreting and in the proper usage of these terms.

There are some ways of term formation: suffixial word formation and word compound. The Suffixial Word formation is the most popular. The productive models are: "-лт" / цахилгаанжуулалт, автоматжуулалт, шимэлт, хуваарилалт, уналт/ "-гч" тодруулагч, зүсэгч, тохируулагч, хавчигч, өргөгч, Russian terms with-ость /харилцан тохирох чанар, долгиотох чанар, хүлээн авах чанар, уян чанар, халуунд тэсвэртэй чанар/ that express an attribute in Mongolian, too.

New Mongolian publishing terms mainly consist of two-compound words. The most universal models are: adjective+noun (будгийн аппарат, полимер материал, соронзон тодруулагч, дисперс систем, механик бэхэлгээ); case forms of noun+noun (сэрээт өргөгчтэй авто өргөгч, авианы элэгдэл, хорогдол, туршилтын аппарат, хуулбарлалтын аппарат, тасардаг хуудаастай блок); mixed combination of words (тод дүрсний хавтгай,

модлогийн нүүрсээр өнгөлөх өнгөлөлт, хэвлэх цилиндрийн бүрхүүл, үрэлтийн эсэргүүцлийг тодорхойлох багаж, хуйлаастай цаасыг байрлуулах хэрэгсэл).

As the terminological system is in constant motion and development it is conceived that Mongolian doesn't have adequate terms.

As such it happens that foreign words as literally transferred into Mongolian. The literal transferring is accomplished by transliteracy and transfoneme that were mentioned in the examples above.

The third way is the literal translation of terms and terminological compound words: бумага-цаас (просмолённая-давирхайдсан, реактивная-урвалын, ручного черпания-гараар хийсэн, свежеработанная-шинэхэн боловсруулсан).

Ways of New Terminology Formation in the sphere of Printing

There is a consideration of specialists that there are more than 25 mln products and services in the world with their articles, marks and sorts ... etc. Their nomenclature reaches about 15 mrd.

Within industrial terms there is a big quantity of concrete systems' names, types of technical equipment and kinds of goods and materials in the printing sphere. These similar lexical elements are specific enough for their origin. They represent the proper names of apparatus, set mechanism or machine as in form of production mark-mark of manufacturer.

Moreover, the object of printing activity is not only material substance of human operation / concrete goods/, but also technical idea itself / certificate, 'know-how', technology/. Apart from nomenclature of goods, trade technology that is borrowed from other spheres of human activity, the practical guidance of printing activity has formed its own specific lexis and terminology that is necessary for practical implementation of publishing operation.

Within a high degree of termination there is a huge level of nomenclature lexis in publishing. For example: nomenclature of publishing organisations and institutions; nomenclature of publishing machine and equipments; nomenclature of printing types; nomenclature of publishing materials and products; nomenclature of printing technology.

We can classify the printing terminological system into the following groups:

1. A procedural lexis that has an equal property to the terms: printing product/output-хэвлэлийн бүтээгдхүүн, printing technique-хэвлэлийн техник, printing devices-хэвлэлийн тоног төхөөрөмж, sheet delivery-цаас оруулж, гаргах төхөөрөмж, tab-таб, toner-тонер, firms-фирм, carbography-карбограф, catalog-каталог...etc.
2. Nomenclature of printing types: offset printing-офсет хэвлэл, xerography-хуурай хэвлэл, digital printing-тоон хэвлэл, half-tone gravure-гүн хэвлэл, color printing-өнгөт хэвлэл, banknote printing-мөнгөн тэмдэгтийн хэвлэл.
3. Nomenclature of printing materials and products: bank paper-мөнгөн тэмдэгтийн цаас, newsprint-сонинны цаас, plate paper-металл хэвлэлд зориулсан цаас, binding varnish-бодис, trade journal-техникийн сэтгүүл, house journal-үйлдвэрийн сэтгүүл, ink-будаг.
4. Nomenclature of publishing machine and equipments: fork-lift truck-сэрээт өргөгчтэй авто өргөгч, monotype caster-үсэг бүрээр нь цугтагч автомат, decks-хоёр талд хэвлэх агрегат, aperture-дурангийн амсар, fudge unit-хэвлэх аппарат, inking system-будгийн аппарат, duplicating machine-хуулбарлагч машин.
5. Nomenclature of printing technology: electro-mechanical scanning- электромеханикийн аргаар дэлгэх дэлгэлт, photoprint-контактын аргаар хийсэн фото хуулбар, galvanize-гальванийн аргаар хийх түрхэлт, converting by applying pressure-даралтаар боловсруулах технологи, photocrosslinking-фотохимийн аргаар оёх оёдол, dry-to-dry-хуурай аргаар боловсруулах боловсруулалт.
6. Terms relating to the printing process:absorption-шимэлт, reduction-сэргээлт, rotation-эргэлт, squash-будгийн шахалт, double justification-давхар мөр зэрэгцүүлэлт, light diffusion-гэрлийн нэвчилт.
7. Standard abbreviations of publishing: MIS (Management Information System)-

- үйлдвэрлэлийг удирдан явуулах бүх үе шатыг илэрхийлэх систем, PPF(Print Production Format)-мэдээлэл хадгалах формат, CCD (Chare-Coupled Device)-цэнэг хлболтын төхөөрөмж, CAD (Computer Aided Design)-таних тэмдэг, шугам зургийн элементүүдийг компьютерээр таних, OSR (Optical Character Recognition)-компьютерийн программаар шрифт таних.
8. Nomenclature of publishing houses and firms: Adobe-хэвлэлийн өмнөх мэдээлэл боловсруулах программ хангамжийн фирм, ISO (International Organization for Standartization)-олон улсын стандарт боловсруулах байгууллага, ICC (International Color Consortium)-олон улсын өнгө боловсруулах хороо, Amberlith-хуванцар хэв угаах уусмал үйлдвэрлэдэг фирм, Superspeed-хөндлөн зүсэлтийн төхөөрөмж үйлдвэрлэдэг фирм.
 9. Jobs and professions: master-printer-хэвлэлийн үйлдвэрийн эзэн, foreman-хэвлэлийн мастер, machine room manager-хэвлэх цехийн мастер, maker-up-ахлах өрөгч, operator-үсэг өрөгч, pressman-хэлэгч, working programmer-төлөвлөгч, attendant-туслах ажилтан.
 10. Terms of digital printing: Workflow system-үйлдвэрлэлийн систем, Feindaten-өндөр шийдэл бүхий дүрсний талаар мэдээлэл агуулсан файл, Farbeife-өнгөний гүн, Photoshop-Adobe фирмийн зураг боловсруулах мэргэжлийн программ, Freehand-"Macromedia" фирмийн вектор график боловсруулах мэргэжлийн программ, Prozessfarben-үндсэн суурь өнгө.

Conclusion

Most terms that emerged in Mongolian during the past few years aim at expanding the conceptual range in the corresponding terminological systems. There is an occasion, when terms of some branches have formed their new terminological system. One of these branches is the terminological system of publishing. Transition to the market relation and science development have been influencing the creation of new nominations and terms.

Necessity of learning new publishing terminology is connected with not only the development and function of this branch and the wish to put in order the systematization, but also to the teaching practice.

It is important to translate technique and technology terms into the native language correctly and to systematize them.

Bibliography

1. Хавчуур Г., Монголын хэвлэлийн үйлдвэрлэлийн түүх, УБ., 2007
2. Дамдинсүрэн Д., Сав баглаа боодлын үйлдвэрлэл, УБ., 2006
3. Дамдинсүрэн Д., Тоон хэвлэлийн технологи, УБ., 2006
4. English-Russian dictionary of graphic arts and publishing, "Russo", Moscow, 1995
5. Баянсан Ж., Ганзориг Ц., Хэл шинжлэлийн англи-орос-монгол толь бичиг, УБ., 2003
6. Нэр томъёо судлал, УБ., 2004
7. Нэр томъёо судлал, УБ., 2008
8. Орчин цагийн монгол хэл, Ред.С.Мөөмөө, УБ., 1997
9. Митрофанова. О.Д., Научный стиль речи, М., 1985
10. Тара и ее производство. М., Изд-во МГУП, 2001
11. Хэвлэлийн нэр томъёоны орос-англи-монгол толь бичиг/Д. Дамдинсүрэн,Ц.Оюунчимэг,Д.Ундраа/ШТУС.УТДС.2010
12. Электрофотография для цифровой печати.М.,Изд-во МГУП.1999

(first received: 23.09.2010)

Davaanyam Undraa

Mongolian University of Science and Technology, Industrial Technology and Design School, Main Campus of Must, Baga Toiruu 34, Sukhbaabat District, Ulaanbaatar, Mongolia

davaaundraa@yahoo.com

Damdinsuren Dugerjav

Mongolian University of Science and Technology, Industrial Technology and Design School, Main Campus of Must, Baga Toiruu 34, Sukhbaabat District, Ulaanbaatar, Mongolia

du_damdinsuren@yahoo.com

Oyunchimeg Sterenbadam

Mongolian University of Science and Technology, Industrial Technology and Design School, Main Campus of Must, Baga Toiruu 34, Sukhbaabat District, Ulaanbaatar, Mongolia

Transcriptions

As a service to our readers who are not familiar with Cyrillic letters, here is a transcription from the original Cyrillic letters into Latin ones. This is not a translation, of course, but just a help how to pronounce these words. – Ed.

Cyrillic original	Transcription
цахилгаанжуулалт	zachilgaanzhuulalt
автоматжуулалт	awtomatshuulalt
шимэлт	schimelt
хуваарилалт	chuwaarilalt
уналт	unalt
тодруулагч	todruulagtsch
зүсэгч	süsegtsch
тохируулагч	tochiruulagtsch
хавчигч	chawtschigtsch
өргөгч	örgögtsch
харилцан тохирох чанар	charilzan tochiroch tschanar
долгиотох чанар	dolgiotoch tschanar
хүлээн авах чанар	chüleen awach tschanar
уян чанар	ujan tschanar
халуунд тэсвэртэй чанар	chaluund teswertej tschanar
будгийн аппарат	budgijn apparat
полимер материал	polimer material
соронзон тодруулагч	sononson todruulagtsch
дисперс систем	dispers sistem
механик бэхэлгээ	mechanik bechelgee
сэрээт өргөгчтэй авто өргөгч	sereet örgögtschtej awto örgögtsch

Cyrillic original	Transcription
авианы элэгдэл	awiany elegdel
хорогдол	chorogdol
туршилтын аппарат	turschiltyn apparat
хуулбарлалтын аппарат	chuulbarlaltyn apparat
тасардаг хуудастай блок	tasardag chuudastaj blok
тод дүрсний хавтгай	tod dürsnij chawtgaj
модлогийн нүүрсээр өнгөлөх өнгөлөлт	modlogijn nүүrseer öngölöch öngölölt
хэвлэх цилиндрийн бүрхүүл	chewlech zilindrijn bürchүүл
үрэлтийн эсэргүүцлийг тодорхойлох багаж	üreltijn esergүүzlijg todorchojloch bagash
хуйлаастай цаасыг байрлуулах хэрэгсэл	chujlaastaj zaasyg bairluulach cheregsel
бумага-цаас	bumaga-zaas
просмолённая-давирхайдсан	prosmoljonnaja-dawirchajdsan
реактивная-урвалын	reaktiwnaja-urwalyn
ручного черпания-гараар хийсэн	rutschnogo tscherpanija garaar chijsen
свежевыработанная-шинэхэн боловсруулсан	sweshevyrobotannaja-schinechen bolowru-ulsan
хэвлэлийн бүтээгдхүүн	chewlelijn бүteegdhүүn
хэвлэлийн техник	chewlelijn technik
хэвлэлийн тоног төхөөрөмж	chewlelijn tonog töchөөremsh
цаас оруулж	zaas oruulsh

Cyrillic original	Transcription
гаргах төхөөрөмж	gargach töchöörömsch
таб	tab
тонер	toner
фирм	firm
карбограф	karbograf
каталог	katalog
офсет хэвлэл	ofset chewlel
хуурай хэвлэл	huuraj chewlel
тоон хэвлэл	toon chewlel
гүн хэвлэл	gün chewlel
өнгөт хэвлэл	öngöt chewlel
мөнгөн тэмдэгтийн хэвлэл	möngön temdegtijn chewlel
мөнгөн тэмдэгтийн цаас	möngön temdegtijn zaas
сонины цаас	soniny zaas
металл хэвлэлд зориулсан цаас	metall chewleld soriulsan zaas
бодис	bodis
техникийн сэтгүүл	technikijn setgүүл
үйлдвэрийн сэтгүүл	üjldwerijn setgүүл
будаг	budag
сэрээт өргөгчтэй авто өргөгч	sereet örgögtschtej awto örgögtsch
үсэг бүрээр нь цутгагч автомат	üseг büreern zutgagtsch awtomat

Cyrillic original	Transcription
хоёр талд хэвлэх агрегат	chojor tald chewleh agregat
дурангийн амсар	durangijn amsar
хэвлэх аппарат	chewlech apparat
будгийн аппарат	budgijn apparat
хуулбарлагч машин	chuulbarlagtsch maschin
электромеханикийн аргаар дэлгэх дэлгэлт	elektromechanikijn argaar delgech delgelt
контактын аргаар хийсэн фото хуулбар	kontaktyн argaar chijsen foto chuulbar
гальванийн аргаар хийх түрхэлт	galwanij argaar chijch türchelt
даралтаар боловсруулах технологи	daraltaar bolowsruulach технологи
фотохимийн аргаар оёх оёдол	fotochimijn argaar ojoch ojodol
хуурай аргаар боловсруулах боловсруулалт huugai argaar	bolowsruulach bolowsruulat
шимэлт	schimelt
сэргээлт	sergeelt
эргэлт	ergelt
будгийн шахалт	budgijn schachalt
давхар мөр зэрэгцүүлэлт	dawhar mör seregzüüelt
гэрлийн нэвчилт	gerlijн newtschilt
үйлдвэрлэлийг удирдан явуулах бүх үе шатыг илэрхийлэх систем	üjldwerleilijг удирдан jawuulach buch üe schatyg ilerchijlech sistem
мэдээлэл хадгалах формат	medeelel hadgalach format

Cyrillic original	Transcription
цэнэг хлболтын төхөөрөмж	zeneg chloboltyн töchööröмsh
таних тэмдэг	tanich temdeg
шугам зургийн элементүүдийг компьютерээр таних	schugam surgijn elementүүdijг kompjutereer tanich
компьютерийн программаар шрифт таних	kompjuterijn programmaар schrift tanich
хэвлэлийн өмнөх мэдээлэл боловсруулах программ хангамжийн фирм	chewlelijn ömnöch medeel болowsruulach programm
олон улсын стандарт боловсруулах байгууллага	olon ulsyn standart болowsruulach baiguullaga
олон улсын өнгө боловсруулах хороо	olon ulsyn öngö болowsruulach choroо
хуванцар хэв угаах уусмал үйлдвэрлэдэг фирм	chuwanzар chew ugaach uusmal үjldwerledeg firm
хөндлөн зүсэлтийн төхөөрөмж үйлдвэрлэдэг фирм	chöndlön suseltijn töchööröмsh үjldwerledeg firm
хэвлэлийн үйлдвэрийн эзэн	chewlelijn үjldverijn seen
хэвлэлийн мастер	chewlelijn master
хэвлэх цехийн мастер	chewlech zehijn master
ахлах өрөгч	achlach örögtsch
үсэг өрөгч	üseg örgötsch
хэлэгч	chelegtsch
төлөвлөгч	tölöwlegtsch
туслах ажилтан	tuslach ashiltan

Cyrillic original	Transcription
үйлдвэрлэлийн систем	үjldwerlelijn sistem
өндөр шийдэл бүхий дүрсний талаар мэдээлэл агуулсан файл	önder schijdel бүхий дүрсний талаар medeel агуулсан fajl
өнгөний гүн	öngönij гүн
фирмийн зураг боловсруулах мэргэжлийн программ	firmijn surag болowsruulach mergeshlijn programm
фирмийн вектор график боловсруулах мэргэжлийн программ	firmijn wektor grafik болowsruulach mergeshlijn programm
үндсэн суурь өнгө	ündsen suur öngö